

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASA EDITATA DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXA ROMANA A SIBIULUI

Aniversare Ecumenică la Viena

Acum douăzeci de ani, ca urmare a reorientării Bisericii romano-catolice prin Conciliul Vatican II (primul a fost la 1870), au luat ființă, cam în același timp, două instituții ecumenice menite să promoveze apropierea dintre Bisericile creștine. Cea dintâi a fost *Secretariatul pentru Unitate*, din cadrul Vaticanului, cu nivel de dicasteriu, condus la început de Cardinalul Bea, iar cea de a doua a fost Asociația PRO ORIENTE, cu sediul la Viena, datorat inițiativei Cardinalului Franz König (4 noiembrie 1964). Cardinalul König a fost unul din cei patru mari care au asistat pe Papa Ioan al XXIII-lea, și apoi pe Paul al VI-lea, la desăvârșirea intențiilor Conciliului Vatican II, alături de Cardinalii Bea, Suenens și Döpfner.

Anul acesta, Cardinalul König a hotărât să aniverseze într-un cadru festiv cei douăzeci de ani care au trecut de la înființarea Asociației Pro Oriente și a decis s-o facă în zilele de 8—10 noiembrie 1984, la Viena. Cu acest prilej a invitat la Viena pe Cardinalul Willebrands, Președintele Secretariatului pentru Unitate de la Vatican și mulți invitați străini. De asemenea, Conducerea Asociației a hotărât să confere calitatea de *membri de onoare* ai conducerii Asociației citorva personalități din lumea creștină contemporană.

În după-amiaza zilei de 8 noiembrie, festivitățile au fost deschise la sediul Asociației Pro Oriente, urmate de un serviciu religios ecumenic. La orele 18,30, în sala de festivități a Universității din Viena, a avut loc ceremonialul decernării diplomelor de membri de onoare, în prezența Președintelui Republicii Austria dr. Rudolf Kirchschleger și a Rectorului Magnific al Universității. Diplomele au fost înmăinate de E.S. Cardinalul König, care a și ținut o frumoasă cuvântare în care a evocat activitatea de 20 de ani a Asociației. În cei 20 de ani au fost invitați la Viena mulți reprezentanți ai Bisericilor Ortodoxe, ai Bisericilor Vechi Orientale, Copte, etiopiene, indiene, siriene, armenie, conferențind pe teme privitoare la unitatea creștină. Printre cei invitați au fost și un număr însemnat de reprezentanți ai Bisericii

Ortodoxe Române, printre care: Mitropolitul Teoctist al Moldovei și Sucevei, Mitropolitul Antonie al Ardealului, Mitropolitul Nestor al Olteniei, Mitropolitul Nicolae al Banatului, episcopii Vasile al Oradiei, Vasile Costin, vicar patriarhal, profesorii Gheorghe I. Moisescu, Nicolae Chițescu și alții.

Printr-o scrisoare trimisă P.F. Patriarh Iustin, Cardinalul König, în calitate de Președinte de onoare al Asociației Pro Oriente, arăta că Asociația a hotărât să acorde cu prilejul aniversării din anul acesta titlul de membru de onoare al Conducerii ei, și Mitropolitului Antonie al Ardealului, având în vedere contribuția sa la opera ecumenică, atât în cadrul Asociației Pro Oriente, cât și în cadrul Consiliului Mondial al Bisericilor și al dialogului bilateral ortodoxo-romano-catolic. O scrisoare similară a trimis și Președintele activ al Asociației, D-I Dr. dr. h. c., ministru federal, Theodor Piffner-Perčević, și secretarul Dr. Alfred Stirnemann.

Prezent la Viena, reprezentantul Bisericii Ortodoxe Române, a primit diploma respectivă. Aceași diplomă a mai fost conferită S.S. Patriarhului Șenuda al Bisericii Copte din Egipt, Mitropolitului Filaret de Minsk, Președintele Departamentului Relațiilor Externe Bisericești a Bisericii Ortodoxe Ruse, Mitropolitului Damaschin al Elveției (Patriarhia Ecumenică), Cardinalului Willebrands, ș. a.

Cardinalul Willebrands a conferențiat cu acest prilej cu tema: „Cum poate contribui o Biserică locală la apropierea dintre Biserică romano-catolică și cea ortodoxă”. El a evocat întâlnirea dintre Papa Paul al VI-lea, episcopul Romei, cu Patriarhul Athenagora, „episcopul Constantinopolului”, la Ierusalim, în 1965, dezvăluind reflecțiile Papei de după această întâlnire: „Cîndva, mai târziu, Papa Paul al VI-lea mi-a spus: niciodată nu mi-ai fi putut închipui că dintr-o primă întâlnire s-ar putea naște o prietenie atât de profundă, așa cum s-a legat aceasta între mine și patriarh”.

Au fost evocate de asemenea Conferințele ținute de ortodocși la Rhodos, pentru pregătirea dia-

logului dintre cele două Biserici. S-a apreciat drept foarte util și fertil dialogul iubirii inițiat de cei doi înalți ierarhi, de la Constantinopol și Roma și s-au făcut considerații pozitive și asupra dialogului teologic în curs.

Cu prilejul vizitei la Constantinopol la 30 noiembrie 1979, Papa Ioan-Paul al II-lea a spus cu privire la dialogul teologic: „A fost necesar să creiem din nou contextul, înainte de a încerca să scriem textele din nou, împreună”. Textele se re-scriu de către Comisia mixtă de dialog.

Cardinalul König a arătat în discursul său că Pro Oriente a fost și este un semn al deschiderii romano-catolice către Bisericele surori din Răsărit și către dialog. A sugerat ca și Bisericele răsăritene să înființeze o Asociație similară Pro Occidente pentru a se realiza o întâlnire la mijloc. Comentariile ortodoxe au reamintit după aceea că Răsăritul e de fapt inițiatorul dialogului și că Pro Oriente e un răspuns. Ex Oriente Lux! Totul în Orient a fost Pro Occidente. De acolo au primit occidentalii creștinismul și, ceea ce s-a spus atunci, se spune și acum și se va spune mereu.

Cuvîntarea Cardinalului Willebrands, cu intenție sau fără intenție, a sugerat și unele puncte de vedere cu privire la dialogul asupra primatului papal, care va urma pe agenda Comisiei mixte de dialog în cel mai scurt timp. În legătură cu aceasta, ne-am permite și noi să anticipăm câteva puncte de vedere ortodoxe, mai ales cu intenția de a arăta atenția cu care am urmărit cuvîntarea Eminenței Sale și importanța pe care i-o acordăm.

Eminența Sa a definit cu multă înțelepciune teologică Biserica locală ca fiind: „*diocesa sub un episcop, ca locul în care Biserica se revelează și activează prin cuvînt și Taine, în plîntărea credinței*”. Bisericele locale fiind legate unele de altele prin legătura credinței și a iubirii, chiar dacă fiecare își are propria ei tradiție istorică și culturală”. Numai cînd trece la definirea „importantă Bisericii din Roma”, fo-

(Continuare în pag. a 2-a)
Dr. ANTONIE PLAMĂDEALA
Mitropolitul Ardealului

Slujirea aproapelui o permanentă îndatorire creștinească

„Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău ... și pe aproapele tău ca pe tine însuți” (Matei 22, 34—40)

Dragostea creștină sau dragostea evanghelică este exprimată cât se poate de bine în textul evanghelic de mai sus.

El a fost rostit de Mîntuitorul Iisus Hristos cînd un învățător de lege auzind că învăța poporul s-a apropiat de El nu ca să-L asculte sau să se folosească de învățătura Sa ci cu gîndul să-L ispitească și de aceea l-a întrebat: „Învățătorule care este cea mai mare poruncă în lege?” Domnul i-a răspuns: „Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău, din toată inima ta, din tot sufletul tău și cu tot cugetul tău ... Iar a doua — a continuat Iisus — și la fel ca acesta este: Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți. În aceste două porunci — adaugă Mîntuitorul — se cuprind toată Legea și Proorocii.” La răspunsul Său atât de cuprinzător și de clar, învățătorul de lege „voind totuși să se îndrepteze pe sine îl întreabă pe Iisus: Și cine este aproapele meu” (Luca 10, 29). Din răspunsul dat de Iisus, referitor la iubirea aproapelui, se desprinde marea adevăr pentru noi ca fiii ai Bisericii că iubirea față de Dumnezeu și iubirea față de aproapele adică față de semenii

sînt inseparabile, că sînt valori pe care Iisus-Domnul le așează în același rang, precizînd în acest sens că „cea de-a doua poruncă este asemenea celei dintâi”.

Pentru a fi înțeles mai bine în învățătura că iubirea față de Dumnezeu trebuie dovedită prin iubirea față de aproapele și că aproapele este orice om care are nevoie de ajutor, Mîntuitorul Iisus Hristos, ispitit tot de învățătorul de lege, aduce în atenția ascultătorilor Săi și a noastră a tuturor, Parabola „Samarineanului milostiv” în care se referă la un om oarecare ce se afla în călătoria lui de la Ierusalim la Ierihon, cade între răufăcători, pe care îl maltratează și îi iau avutul său, lăsîndu-l abia viu pe marginea drumului pe care cobora. În starea grea în care se găsea au trecut pe lângă el doi slujitori ai legii Vechiului Testament fără să-l ajute. Un samarinean trecînd pe acolo i s-a făcut milă de el, i-a legat rănile, l-a ridicat pe do-

(Continuare în pag. a 2-a)

LUCIAN FĂGĂRAȘANUL
Episcop-vicar

Preoți ortodocși români participanți la Marea răscoală populară din 1784

— 200 de ani de la izbucnirea ei —

Acum două sute de ani, în noiembrie 1784, Munții Apuseni au fost zguduți de cea mai însemnată răscoală din istoria Transilvaniei și cea mai mare din imperiul habsburgic.

Răscoala a fost condusă de „triumviratul românesc” al lui Horea, Cloșca și Crișan. Caracterul ei țărănesc nu exclude participarea altor categorii sociale și a altor elemente etnice. Participînd la răscoală și preoții, ei au contribuit desigur la formularea aspirațiilor țărănești în spiritul adevărului și al dreptății.

Documentele epocii închină pagini de glorie nepieritoare preoților ortodocși, care au activat — cu cuvîntul și cu fapta — în rîndurile moșilor dornici de libertate socială și națională.

Acțiunile preoților în sprijinul răsculaților sînt remarcate în toate etapele acestui mare eveniment istoric.

După integrarea Transilvaniei în componența imperiului habsburgic (1699), situația românilor s-a înrăutățit treptat, mai ales în deceniile șapte-opt ale secolului XVIII. În Munții Apuseni a fost mai gravă decît în restul Transilvaniei. Soarta moșilor a fost și soarta preoților. Solidari cu păstorii lor, ei se plîng împăratului de la Viena împotriva sarcinilor iobăgești de care n-au fost scutiți. În 14 decembrie 1776 preoții din domeniul de mijloc și de sus cer amînarea obligațiilor apăsătoare. Mai tîrziu, în 24 aprilie 1782 se plîng și preoții de pe întreg domeniul Zlatnei pentru că sînt supuși și constrînși ca oricare iobag. Pr. Ianăș Cazan din Mestecău afirmă că „de cînd s-a făcut preot a făcut robotă la stăpîn”.

Arendarea crișmăritului și abuzurile arendașilor au dus la o nouă agitație a satelor. În 8 apr-

lie 1782 arendașii se plîng că preotul Lazăr din Abrud-sat, i-a blestemat în biserică și a atînat poporul la război. Ei cer „să se pună friu limbii răzvrătitoare a Popii Lazăr”.

Nemulțumirea față de arendași a izbucnit cu furie, în 24 mai 1782, la țirgul de la Cimpeni, cînd țărani sparg butoaiele cu băuturi ale arendașilor. Între principalii autori se numără și Pr. Dumitru Marcu din Certeje și Coroi Gliga din Cimpeni. În urma incidentului de la Cimpeni, Horea pleacă din nou la Viena avînd între cei șase însoțitori și pe Pr. Dumitru Marcu.

Într-un raport al Șpanului domeniului de sus din 4 octombrie 1782 se precizează că Horea a strîns bani pentru a se duce la Viena. În răspunsul primit, între altele, se arată teama pentru noi tulburări, socotindu-l pe Pr. Dumitru Marcu „mare secundant al lui Horea”. El îndeamnă plebea să-i pună lui Horea bani la dispoziție. Se dispune prinderea și anchetarea lui.

Un rol deosebit au avut preoții în agitațiile produse de conscripția militară din vara anului 1784, socotită de moși prilej de a scăpa de iobăgie. Documentele arată că preoții au acționat în diferite forme. Preotul din Sărăcsău incită pe iobagi să se înscrie în armată. Alții îi pregătesc pentru plecarea la Alba Iulia: Pr. Vasile din Pîntic adună sătenii în casa lui, iar cel din Cetea a tras clopotele să se strîngă satul. Au plecat la Alba Iulia și s-au scris iobagii și preoții lor din Botez, din Bogata cu pr. Ilie, din Tău cu pr. Dumitru, din Cucerdea cu pr. Vasile, din Boian ungurii și sașii sub conducerea preotului român. Preoții Gheorghe și Constantin

(Continuare în pag. a 3-a)

Pr. Ieremia B. Ghita

Cuvînt de învățătură despre Post

I. Introducerea (pregătirea aperceptivă)

Privind în calendar observăm că se face remarcă cu privire la unele zile de post; în mod aproape curent, miercuri și vinerea, precum și perioade mai mari, de șase, șapte, sau două săptămîni. Atît perioadele cît și zilele speciale de post ne amintesc de evenimente deosebite din istoria mîntuirii noastre sau ne pregătesc duhovnicește pentru întîmpinarea unor praznice fixate în perioade deosebite ale anului bisericesc, cum ar fi Crăciunul, Paștele, sîrbătoarea închinată morții martirice a Sfinților apostoli Petru și Pavel, sau Adormirea Maicii Domnului. Pe de altă parte, prin poruncile ei, Biserica ne îndeamnă în mod deosebit să ținem posturile de peste an, ca o continuă pregătire și creștere duhovnicească.

II. Anunțarea temei

Ne vom referi în cele ce urmează la semnificația și importanța postului în viața creștinului.

III. Tratarea

Este știut fiecăruia că imbuierea în mîncare și consumul băuturilor alcoolice peste necesarul cerut de organismul fiecărui om, subrezesc sănătatea trupului și-i deformează arhitectonica, lîncezînd și alterînd în același timp și mințea, simțirea și voința. De aceea, încă din antichitate s-a emis principiul „mînîncă ca să trăiești, nu trăi ca să mînînci”. A existat de asemenea, din cele mai vechi timpuri o adevărată pledoarie și o adevărată practică a regimului vegetarian, cu rezultate dintre cele mai bune pentru viața indivizilor sau a colectivității.

Practica nu este străină nici colectivităților religioase, ea devenind o poruncă de comportament, de conduită pentru o anumită perioadă, vizînd anumite scopuri. Nu a lipsit nici motivația sănătății sufletului și trupului, știînd că de pildă, „vinul veselește inima omului”, cum spune psalmistul, dar abuzul „duce la desfrînare”, cum specifica Apostolul, sau exprimat într-un

limbaj duhovnicesc de un Părinte al Bisericii: „băutura este de la Dumnezeu, beția de la diavolul”. Multe din religii și religia descoperită de Dumnezeu în special a intuit norme sau reguli de întreținere a sănătății duhovnicești a credincioșilor și în felul acesta a creării posibilităților celor mai bune de folosire a tuturor bunurilor ce le sînt date. De pildă, încă de la crearea omului, Dumnezeu i-a dat posibilitatea de a mîncă din toate roadele care să-i asigure viața; numai din unul, nu ... Această interdicție pe lingă faptul că îl menține pe om în ascultare față de Ziditorul său, în același timp îi întărește și voința, ca putere a stăpînirii de sine, îi educă comportarea și îi formează caracterul ... Intervenția păcatului în viața omului creînd o descumpănire a raporturilor dintre trup și suflet și o tulburare a relațiilor cu divinitatea, ca un remediu, ca un leac se constituie practicarea postului trupesc împletit

Pr. prof. Sorin Cosma

(Continuare în pag. a 3-a)

Aniversare Ecumenică la Viena

(Continuare din pag. 1)

losindu-se de *Epistola către Romani* a Sf. Ignatie, interpretarea romană a acesteia diferă de interpretarea ortodoxă și, desigur, această interpretare va fi supusă Comisiei mixte de dialog, atunci când îi va veni vremea. Sfântul Ignatie se adresează: „*către Biserica ce deține întietatea în teritoriul ținutului romanilor*”, iar mai apoi vorbește despre faptul că ea „stă în fruntea dragostei” (cf. cuvîntarea Card. Willebrands). E vorba desigur de Biserica Romei, a cărei întietate de orice fel, și mai cu osebire de iubire, — cum e firesc în creștinism, — se întinde asupra „*teritoriului ținutului romanilor*”. Lîmpede! Concluzia trasă de romano-catolici din acest text, a fost exprimată de Cardinal într-un chip diferit: „*Biserica locală din Roma deține întietatea legăturii iubirii. Este sarcina ei aceea de a fi un semn și un instrument al unității pentru întreaga Biserică (s.n.) și este în acord cu concepția Sf. Ignatie ca, legat de această sarcină, episcopului Romei să-i revină aceeași sarcină specială*”.

E mai mult decît sigur că, din punctul de vedere al ortodocșilor, Sf. Ignatie n-ar putea fi luat mărturie pentru mai mult decît a dorit să spună: se referea la teritoriul ținutului romanilor. Afi. Nu e vorba în textul său de nici o întietate „*pentru întreaga Biserică*”. *Întietatea în iubire* trebuie s-o aibă toate Bisericile, inclusiv cea a Romei. In această privință nu e vorba niciodată de ceva realizat, cu care trebuie să se laude cineva, ci de o tindere, un ideal, o aspirație spre desăvîșirea creștină. Pe acest teren competiția e deschisă tuturor. Cine o câștigă însă, n-o poate ține decît dacă o conjugă cu smerenia. În nici un caz nu poate face din ea un temel de hegemonie, de stăpînire a altora, de trecere în felul acesta în rîndul întii, pentru că scris este că așa se ajunge „la urmă”. A dori însă să fii primul în iubire pentru a răspîndi iubire, smerenie, frăție, nu e numai permis, ci e

poruncă divină. Adresată tuturor, nu numai Romei. Din „*întietatea în iubire*” nu decurge prin urmare vreo sarcină specială, diferită, pentru vreuna din Biserici. Chiar Cardinalul Willebrands a arătat în cuvîntarea Sa că, după învieirea Domnului, Apostolii s-au răspîndit în toată lumea, întemeind Biserici în fiecare loc, Biserici locale, egale, toate cu atributul universalității și apostolicității. *Nici un Apostol — completăm noi — n-a afirmat vreodată că întemeiază vreo Biserică locală dependentă de cea din Roma!*

Apare deci ca insuficient fondată afirmația că „*fiecare Biserică, adică credincioșii de pretutindeni, trebuie să fie în acord cu Biserica romană, datorită originii excepționale a acesteia*”. Și atunci cînd o asemenea afirmație vrea să se sprijine pe Sf. Irineu al Lyonului, de fapt se vede contradicția de textele acestuia, care spune printre altele: „*Tradiția propovăduită de către Apostoli în lumea întreagă, poate fi găsită în FIECARE BISERICĂ (s.n.) de către oricine vrea să vadă adevărul*” (Adv. Haer., 3, 3, 1, cf. Cuv. Card. Willebrands). Așa că rolul Bisericii Romei nu poate fi acela „*de a fi măsură și criteriu pentru credința transmisă nouă de către Apostoli*”, cum s-a spus în cuvîntarea de la Viena.

Cardinalul Willebrands a reproduș în cuvîntarea sa și unele afirmații în parte interesante și curajoase ale Papei Ioan-Paul al II-lea, făcute la *Seminario Romano* în anul acesta: „*Se spune și este adevărat că Papa ar fi locțiitorul lui Hristos. Aceasta este adevărat și o recunosc cu toată modestia. Accept acest lucru cu inima mai ușurată de la Conciliul Vatican II încoace, căci această definiție — locțiitor al lui Hristos — este cuprinsă în documentele Conciliului. FIECARE EPISCOP ESTE LOCȚIITORUL LUI HRISTOS PENTRU BISERICA SA. PAPA ESTE LOCȚIITORUL LUI HRISTOS PENTRU BISERICA ROMEI (s.n.) ... Imi place să spun „urmașul lui Petru”, dar PREFER MULT SĂ SPUN „EPISCOPUL ROMEI” (cf. L'Os-*

servatore Romano, 5—6 martie, 1984).

Iată cuvinte încurajatoare pentru ortodoxism și pentru dialogul ortodox—romano-catolic în care sintem angajați. Păcat că aceste declarații n-au rămas doar la atita. S.S. Papa a spus în continuare: „*Datorită chemării și însușirii speciale a acestei Biserici din Roma, Papa este și locțiitorul lui Hristos PENTRU ÎNTREAGA BISERICĂ*”. Mărturisește că acest cuvînt „*întricoșează*” (pe cine? — pe S.Sa? — pe ceilalți creștini de alte confesiuni? n.n.), dar nu-l evită!

Înțelegem că asemenea texte și declarații au intrat, după despărțirea Bisericilor, în secolul XI, în limbajul și în convingerile Bisericii romane, și că este grea renunțarea la ceea ce a intrat în obicei.

Apreciem că, spre deosebire de trecut, se fac totuși pași serioși spre o nouă înțelegere a locului și a rolului episcopului Romei în lumea creștină și a locului Bisericii locale în Biserica universală. Papa își zice „*Episcop al Romei*”, Biserica romană e și ea o „*Biserică locală printre celelalte Biserici locale*”, Papa este locțiitorul lui Hristos „*pentru Biserica Romei*”, așa cum este fiecare episcop pentru Biserica sa. Că după astfel de declarații se mai amintesc, în virtutea unei inertii nedepășite, și formulele vechi, e pentru a ni se aduce aminte, că ecumenismul nu e un lucru chiar atît de simplu și de ușor, precum pare uneori, și că pe cei angajați în dialog, îi mai așteaptă încă o lungă cursă cu obstacole.

Cu prilejul vizitei la Viena, am citit în cadrul serviciului ecumenic care a avut loc la deschiderea solemnităților aniversare a Asociației *Pro Oriente*, un Mesaj al P.F. Patriarh Iustin al Bisericii Ortodoxe Române către E.S. Cardinalul König. S-au mai prezentat mesaje din partea unor Patriarhi ortodocși, vechi orientali, copti, indieni, sirieni, armeni.

Slujirea aproapelui o permanentă îndatorire creștină

(Continuare din pag. 1)

bitocul său, ducîndu-l apoi la o casă de oaspeți, cerînd gazdei să poarte grijă de el, plătindu-i și doi dinari. După prezentarea acestor parabole Iisus l-a întrebat pe învățătorul de lege: „Care dintre aceștia ți se pare că a fost aproapele celui căzut între tilhari?”

Exemplul samarineanului care a avut milă de cel suferînd, fapt recunoscut și de învățătorul de lege, arată că iubirea evanghelică nu este o simplă vibrație a sentimentelor, care nu comportă în sine nici un angajament, așa cum s-a întimplat cu cei doi care l-au lăsat fără ajutor pe cel lipsit de ajutor, ci iubirea are valoare cînd ea devine reală, cînd se manifestă concret așa cum a făcut Samarineanul. Se vede la aceasta o preocupare deosebită față de cel bolnav pentru care și-a amînat călătoria să neglijeze și propriile preocupări. Dragostea samarineanului nu se mărginește numai la a-i fi milă de cel căzut între tilhari, ci dimpotrivă s-a ocupat de el, a coborît de pe animalul său, îl ia pe suferînd cu el, fără a se gîndi că ar putea fi înjosit prin ceea ce a făcut.

Facerea de bine deci nu este un simplu sentiment de caritate, ci ea este un ajutor efectiv și dezinteresat, ajutor care, în extensiunea lui, nu are limite. Binele făcut aproapelui trebuie să aibă caracter universal, dat fiecărui om care, după învățătura lui Iisus Hristos se da oricui care are nevoie de ajutor, fără nici o deosebire, așa cum samarineanul a ajutat pe un om de alt neam.

Gestul samarineanului devine mai de valoare cu cît știm că în acea vreme evreii și samarinienii se urau, se dușmăneau. Din motive diverse, între cele două neamuri s-a așezat un perete ce-i despărțea. Samarinenii erau socotiți de evrei străini, stabiliți în provincia Samaria, aflată în partea de nord a țării lor. În aceste împrejurări, apare samarineanul cu fapta sa superioară, de natură să înlăture vrajba dintre ei, se apropie pe cele două neamuri.

Omul aflat în suferință și rănit avea nevoie de ajutor. Cei din preajma sa, fără îndoială, puteau înțelege negativ fapta aceluia străin, de neamul și religia lor. Cu toate acestea, samarineanul n-a putut să-l ignore pe cel bolnav. Mai mult, el n-a așteptat din partea cuiva, sau a familiei lui, o apreciere sau vreo mulțumire pentru fapta sa atît de necesară. Facerea de bine n-are nevoie de vreo grațitudine, sau laudă. Ea poate exista fără să aștepte ceva din partea cuiva, cum zice Min-

tutorul: „Să nu știe stînga ce face dreapta.”

În felul acesta Iisus Hristos a depășit viziunea Vechiului Testament, ceea ce rezultă și din aceste cuvinte: „Ați auzit că s-a zis: „Să iubești pe aproapele tău” și să urăști pe vrăjmașul tău. Eu însă vă zic: să iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvîntați pe cei ce vă blestemă, faceți bine celor ce vă urăsc, rugați-vă pentru cei ce vă vatamă și vă prigonesc ... Dacă iubiți pe cei ce vă iubesc — spune Iisus — ce răsplată veți avea? Au nu fac și păgînii același lucru?” (Matei 5, 43—46).

Dragostea creștină, deci, cuprinde chiar pe dușmani, fiind superioară oricărei alte învățături. Ea transformă ființa umană făcînd-o capabilă să iubească așa cum Dumnezeu iubește pe om, făcînd-o în acest fel să aibă în ea ceva supranatural, îl face pe om să iubească pe oameni, cu iubirea dumnezeiască. În alt loc, Iisus Hristos dă exemplu despre felul cum trebuie să iubească cineva: „Să vă iubiți unul pe altul precum Eu v-am iubit pe voi” (Ioan 13, 34). Socotindu-se pe sine ca iubirea desăvîșită întărește acest lucru prin cuvintele rostite în pragul morții Sale: „Mai mare dragoste decît aceasta nimeni nu are ca sufletul lui să-l pună pentru prietenii Săi” (Ioan 15, 13). Așadar, dragostea evanghelică merge pînă la jertfa de sine, așa cum Mîntuitorul s-a jertfit pe cruce, arătînd o dragoste fără limită.

În lume, roadele dragostei apar ca și rezultat al prezenței Sf. Duh (Rom. 5, 6). Ea, adică dragostea evanghelică, după învățătura Sf. Ap. Pavel, îndelung răbdă, este binevoitoare, nu pizmuiește, nu se trufește, nu gîndește răul, nu caută ale sale, nu se bucură de nedreptate, iubește adevărul, facerea de bine, pe toate le crede, le nădăjduiește (I Cor. 13, 4—12).

În final dragostea nu cade niciodată. Ea face parte din marile virtuți creștine, dintre care, după învățătura Sf. Scripturi, ea este cea dintii (I Cor. 13, 12).

În relațiile cu semenii, dragostea apare ca o necesitate de prim rang. Vorbind despre valoarea ei, Sf. Apostol Pavel spune mai departe: „De aș grăi în limbile îngerilor ... de aș avea darul proorociei ... de aș împărți toată averea mea și de aș da trupul meu să fie ars, iar dragostea nu am, nimic nu-mi folosește” (I Cor. 13, 1—3).

Dumnezeu o dăruiește celor ce o rîvnesc, celor ce sînt gata să slujească, prin ea, aproapele, spre tot ce este bine, spre tot ce este ziditor (Rom. 15, 1—2).

Mesajul P. F. Patriarh Iustin către Asociația „Pro Oriente”

Eminenței Sale
Cardinalului Franz König
Arhiepiscop al Vienei
Președintele de onoare al
Asociației „PRO ORIENTE”
Viena — Austria

Eminență,

Imi face o deosebită plăcere să vă transmit Dv. ca și tuturor celor ce de-a lungul anilor pînă azi au condus Asociația „Pro Oriente” și i-au organizat activitatea, un mesaj de salut frățesc și călduros cu prilejul aniversării a 20 de ani de la înființare. Știu că ea a apărut în climatul ecumenic deschis de al doilea Conciliu de la Vatican, la lucrările căruia Eminența Voastră a jucat un rol important. Noi, încă de atunci ne-am bucurat de noua deschidere a Bisericii romano-catolice față de Bisericile surorii răsăritene, vîzînd în această deschidere semnul intrării istoriei creștinismului, într-o nouă epocă, o epocă de eforturi pentru refacerea unității, în care și noi eram angajați din tot sufletul și cu toată convingerea.

Asociația „Pro Oriente” s-a dovedit de la bun început a fi o excelentă tribună a unei mai bune cunoașteri reciproce între Occident și Orient, un loc de întîlnire și de colaborare. Ea a invitat nu o dată și reprezentanți ai Bisericii noastre Ortodoxe Române, să prezinte puncte de vedere în multe din problemele de interes comun pentru Biserica Romano-Catolică și pentru Biserica Ortodoxă.

Mai mulți ierarhi și profesori de teologie din Biserica noastră au conferențiat de-a lungul acestor douăzeci de ani la Viena, și mulți vienezi din cadrul Asociației au venit la noi. Aceste vizite au întărit legăturile noastre și au deschis calea unor comunicări sufletești care ne-au apropiat tot mai mult întru speranța unității și în încredințarea

că — precum spune Sfîntul Pavel — „noi cei mulți un trup sîntem în Hristos și fiecare sîntem mădulare unii altora” (Romani XII, 5).

Ne-am bucurat că însuși Eminența Voastră ne-a vizitat Biserica și Țara în deceniul trecut și nu de mult am avut vizita Președintelui Asociației, D-l dr. Theodor Piffel-Percevic și a secretarului ei, D-l Alfred Stirnemann. Înalț Prea Sfințitului Mitropolit Teoctist al Moldovei și Sucevei i-ați conferit încă mai de mult titlul de „membru de onoare” al Asociației, iar acum, cu prilejul aniversării celor douăzeci de ani de la înființare, ați hotărît să conferiți acest titlu și I.P.S. Mitropolit Antonie al Transilvaniei. Faptul ne bucură, cu atît mai mult cu cît o faceți aceasta, precum sunteți în scrisoarea de invitare, luînd în considerare activitatea ecumenică a I.P.S. Sale. I.P.S. Sa a conferențiat în cadrul programului „Pro Oriente” la Viena și reprezintă Biserica noastră în Comisia mixtă de dialog dintre Biserica Ortodoxă și Biserica Romano-Catolică, desfășurînd în cadrul comisiei o activitate pe care și noi o apreciem. De curînd a participat împreună cu I.P.S. Mitropolit Teoctist și la întîlnirea dintre Conferința Bisericilor Europene și Consiliul Conferințelor Episcopale Europene romano-catolice (C.C.E.E.), la Riva del Garda și Trento, în Italia.

Biserica Ortodoxă Română și Noi personal ne-am interesat întotdeauna îndeaproape de activitatea desfășurată în decursul celor douăzeci de ani de istorie, de către Asociația „Pro Oriente”.

Potrivit cu învățătura lăsată nouă de Mîntuitorul Iisus Hristos, toți oamenii de pe pămînt, indiferent de locul unde s-au născut și unde trăiesc, indiferent de rasă sau de culoare, toți sînt frați (Matei XXIII, 8) și, drept urmare, sînt chemați să trăiască între ei în dragoste și

în pace (I Tes. V, 13). Toți au dreptul sînt la viață și la o viață trăită în liniște și în bună înțelegere.

Bisericile trebuie să propovăduiască aceasta cu timp și fără timp, și să conjuge lupta pentru unitatea lor în Hristos, cu lupta pentru unitatea lumii, pentru înfrățirea tuturor oamenilor. Să se declare cu claritate și cu toată îndrăzneala împotriva războaielor de orice fel, împotriva cursei înarmărilor, împotriva morții, militînd pentru viață, pentru pace și dreptate. Numai așa va învinge și se va instaura în lume dragostea, virtutea capitală care dă identitatea adevăratului creștinism (Ioan XIII, 35).

Ecumenismul contemporan a reușit dintru început să unească Bisericile pe o platformă comună în această privință, și trebuie să considerăm că prin aceasta ele au făcut un mare pas înainte pe calea unității lor.

Felicit din toată inima pe Eminența Voastră și pe toți ostenitorii Asociației „Pro Oriente”, la acest popas aniversar, în frunte cu D-l Președinte D-l dr. Theodor Piffel-Percevic și D-l secretar Alfred Stirnemann.

Doresc să urez Asociației — „Pro Oriente” încă mulți ani de activitate, pe care să-i închine cu tot zelul unității creștine și unității lumii, reîntronării dragostei și a păcii pe pămînt.

„Pentru aceasta ne și rugăm ca Dumnezeul nostru să ne facă vrednici de chemarea Sa și să împlinească cu putere toată pornirea noastră spre bunătate și toată lucrarea credinței noastre” (II Tes. I, 11).

Îmbrățișîndu-vă frățește în dragostea Domnului nostru Iisus Hristos,

† IUSTIN

Patriarhul

Bisericii Ortodoxe Române

Precizări în legătură cu slujba Sfîntului Maslu

După rînduiala din Molitfelnic și Aghiasmatar, la slujba Sfîntului Maslu se citeșc șapte Evanghelii, iar Evanghelia a opta nu se citește, ci numai se deschide.

„Deschiderea Evangheliei spre a fi ținută cu partea scrisă în jos, pe capul bolnavului, închipuie mîna Domnului cea plină de tîmăduiri (și) se face de către preotul protos, nu de către bolnav” (Tipic Bisericesc, București 1976, p. 242). Deci, deschiderea Evangheliei simbolizează mîna Domnului cea tîmăduitoare și nu ghicirea despre starea viitoare a bolnavului, care ghicire nu este altceva decît o superstiție.

Indicațiile de tipic din Molitfelnic și Aghiasmatar nu spun nimic despre citirea Evangheliei a opta, care nu are nici un temel biblic sau tradițional.

Slujba Sfîntului Maslu are două scopuri: vindecarea bolnavului și iertarea păcatelor lui, despre care Sfința Scriptură spune: „Este cineva bolnav între voi? Să cheme preoții Bisericii și să se roage pentru el, unguîndu-l cu untdelemn în numele Domnului. Și rugăciunea credinței va mîntui pe cel

bolnav și Domnul îl va ridica și de va fi făcut păcate se vor ierta lui” (Iacov 5, 14—15).

Dumnezeu, vîzînd rugăciunea stăruitoare și fierbinte a bolnavului și credința dreaptă și puternică a lui, îl vindcă și-i iartă și păcatele.

Superstiția, fiind o credință deșartă, nici nu vindcă nici nu iartă, iar bolnavul care practică superstiția, nu numai că nu folosește nimic din slujba Sfîntului Maslu, dar își periclitează și mîntuirea sufletului său, păcătînd împotriva poruncii întia din Decalog (Învățătura de credință creștină ortodoxă, București, 1952, p. 90).

„Nu este îngăduit preoților să adauge alte rugăcini sau citiri în afară de cele prevăzute în rînduiala din Molitfelnic și nici să încurajeze practica superstițioasă a unor credincioși de a ghici viitorul bolnavului după cuprinsul pericopei cu care s-a deschis Evanghelia, ori după cu-lourea literelor de acolo.” (Tipic Bisericesc, p. 241—242).

Protos. Ipolit Ciubotaru

Cuvînt de învățătură despre Post

(Continuare din pag. 1)

cu căința și smerenia față de Dumnezeu pentru păcatele săvîrșite. Tot în acest scop se practică postul și cu prilejul anumitor evenimente mai importante din viața credincioșilor, sau comunității. Așa de pildă Moise a postit înaintea primirii Legii pe Muntele Sinai (Ieșire 34, 20). Avînd un pronunțat caracter moral, a fost practicat de Ilie (I Impărați 19, 8); de profetul Daniel în timpul ispitirii (Daniel 10, 2—3), de regele David în semn de pocăință (Ps. 35, 3); sau ca o înfrînare deopotrivă a trupului și a sufletului, adică o abținere nu numai de la mîncare și băutură, ci și sub forma căinței (Ioil 2, 12; Daniel 11—12) și înfrînarea inimii (Numeri 30, 16), cu consecințe profund sociale, profetii arătînd că adevăratul post plăcut lui Dumnezeu constă în: „dezlegarea lanțurilor răutăților, a legăturilor robiei, slobozînd pe cei asupriți și rupînd orice fel de jug, împărțind pîinea cu cel flămînd și aducînd în casă pe cei nenorociți și fără adăpost, acoperînd pe cel gol...” (Isaia 58, 6—8). S-a instituit și postul public, fixîndu-se o zi specială, numită a „impăcării”, sau a „curăției” de păcate prin umilirea sufletului și prin înfrînarea trupului (Levitic 16, 29—34; 23, 27—30). Tot cu caracter public se impunea postul și în situații speciale: pentru prevenirea unor calamități, pentru ploaie la timp, încetarea unor robii (Judecători 20, 26; I Samuel 7, 6; 31, 13; Zaharia 7, 5; Daniel 9, 3; Ioil 1, 4), sau la moartea unui conducător.

Ca unul care „nu a venit să strice legea ci să o plînească” (Matei 5, 17), Mîntuitorul însuși a postit înaintea începerii activității sale mesianice, 40 de zile și nopți în pustia Carantaniei. El a făcut însă o recomandare specială, spunînd: „Și cînd postiți, nu fiți triști ca fărnicii... iar tu cînd postești, unge-ți capul tău și spală-ți fața, ca să nu te arăți oamenilor că postești, ci Tatălui care vede în ascuns...” (Matei 6, 16—18). Prin aceste cuvinte Mîntuitorul accentuează sinceritatea căinței, naturalețea, discreția și bucuria sufletească asociată înfrînării trupesti. Și face această precizare pentru că se simțea nevoia, întrucît lipseau aceste trăsături esențiale adevăratului post. Astfel, pentru a apărea mai mult în fața oamenilor ca postesc, fariseii acelor timpuri aveau fețele triste și încruntate, iar cînd practicau un post mai sever mergeau pe stradă cu capete plecate mergînd pînă acolo încît nici nu se salutau. La posturile recomandate pentru ploaie încetau orice fel de activitate, umblau desculți, neșpălîndu-se și neungîndu-și părul, nici cu ulei, nici cu aromate, îmbrăcîu veșmînt sub formă de sac, își smoleau fețele și își puneau pe cap cenușă. Nu manifestau nici un fel de căință interioară, ci se laudau chiar în fața lui Dumnezeu că postesc de două ori pe săptămîină (adică luna și joia, amintirea urcării și coborîrii lui Moise pe Muntele Sinai cînd a primit Legea), cum este relatat faptul în pilda vameșului și fariseului... În cursul activității Sale, Mîntuitorul a recomandat postul alături de rugăciune, ca pe un mijloc de biruință asupra ispitelor și demonilor (Matei 17, 21; Marcu 9, 29), iar practicarea nu și-a pierdut întru nimic din însemnătatea în viața Bisericii. Astfel Sfinții Apostoli au practicat postul după modelul Domnului (II Corinteni 11, 27), îndemnîndu-se să-l ținem și noi la fel (I Corinteni 7, 15). Multe din evenimentele cele mai însemnate din viața lor și a Bisericii au fost precedate de rugăciune și de post (Fapte 9, 9; 13, 2—3; 14, 23). Constituțiile Apostolice stabilesc ca zile de post miercuria și vînera în amintirea Sfințelor Patimi ale Domnului.

IV. Recapitularea — Aprecierea

Am văzut că înfrînarea de la mîncare și băutură, sau cumpătarea era în vechime o recomandare a înțelepților și medicilor pentru asigurarea sănătății trupesti și sufletești, a stăpînirii de sine, a educației propriu-zise, a

creșterii vitalității și longevității. Sub aspect religios postul este înfrînarea căreia i se adaugă și căința, smerenia, zdrobirea de inimă față de divinitate, iar în Vechiul Testament se referă și la acte de binefacere către semenii.

Cînd Mîntuitorul spune fariseilor că nu ce intră în gură spurcă pe om, ci ceea ce iese din gură, adică din inimă: gîndurile rele, ucideri, desfrînare (Matei 15, 11; Marcu 7, 21) combate tocmai formalismul, nesinceritatea cu care ei practicau postul dar nu postul în sine. Domnul accentuează că tocmai postul trupesc trebuie neapărat împreună cu postul sufletesc, așa cum am văzut de altfel că au recomandat și profetii și cum le-au practicat și Sfinții Apostoli și Biserica.

Pe de altă parte, recomandarea Bisericii de a ne abține de la mîncare și băutură pe o perioadă limitată, nu înseamnă că mîncarea și băutura sînt socotite ca fiind rele în sine, sau că trupul ar fi rău în sine. Dacă s-a făcut cîndva în Legea Veche deosebirea între mîncărurile „curate” și „necurate”, aceasta nu mai rămîne valabilă și în Legea Nouă, „unde toate sînt curate pentru cei curați” (Tit 1, 5). Mîncarea și băutura sînt create de către Dumnezeu spre existența biologică „și toată făptura lui Dumnezeu este bună” (I Timotei 4, 4; Romani 14, 3—6; Coloseni 2, 16—23). Părinții Bisericii au arătat că hrana și băutura folosite pînă la necesar sînt o cerință naturală a firii și vieții: „Pentru că și hrana simplă ne produce o plăcere naturală chiar dacă nu voim, întrucît ne satisfac o trebuință; la fel băutura, pentru că ne potolește neplăcerile setei” (Sfîntul Maxim Mărturisitorul). Aceasta pentru că grija față de trup este o cerință naturală și necesară; fiindcă așa cum spune Apostolul: „nimeni nu și-a urît vreodată trupul său, ci îl hrănește și îl încălzește...” (Efeseni 5, 29). Problema se pune ca „grija de trup să nu o prefacem în poftă” (Romani 13—14). Să nu devenim roboți de poftele trupului, sau de răutățile sufletului. Iar postul trupesc și sufletesc tocmai de la aceasta ne ferește. Sfîntul Apostol Pavel referindu-se la cei necumpătați arată că „Dumnezeul lor este pîntecele” (Filipeni 3, 19). Pentru unii ca aceștia „stomacul devine asemenea mării ce nu se umple”, după cum remarcă un părinte al Bisericii (Sfîntul Nil Asctel). Deci „nu mîncărurile sînt rele, ci lăcomia pîntecele” (Sfîntul Maxim Mărturisitorul).

V. Asocierea

Legătura dintre postul trupesc și cel duhovnicesc se manifestă prin înfrînarea de la mîncare și

băutură armonic împletită cu înfrînarea de la gîndurile rele, minie, invidie, lăcomie, mîndrie, lene etc., adică prin căința de păcate și strădania de a nu le mai săvîrși.

Pe lîngă rugăciune, Părinții Bisericii pun postul alături de priveghere, ca cele mai înalte virtuți ale trupului. „Păcatul se învinge prin zdrobirea inimii, iar la această stare se ajunge prin înfrînarea de la somn, hrană și de la lenevirea sufletească” — spune unul dintre ei.

Pe lîngă aceasta postul se adresează și semenului prin acte ale milosteniei trupesti și sufletești. Comentînd cuvintele Mîntuitorului referitoare la practica postului: „părul tău îl unge și fața ta o spală”, un Sfînt Părinte arată că ungerea cu aromate înseamnă faptele de binefacere către semenii, iar spălarea feței, căința cu lacrimile regretelor pentru păcatele săvîrșite. Privind îmbinarea armonică între înfrînarea trupului și binefacerea arătată semenilor, s-a remarcat pe bună dreptate că în biserica primară cînd „un creștin postează, el nu se înfrîna de la mîncare doar pentru a îndeplini un precept religios și a se purifica practicînd o virtute, ci pentru a veni în ajutorul fraților aflați în lipsă, deoarece echivalentul hranei la care renunța era predat comunității și aceasta la rîndul ei, îl distribuia după necesități”.

VI. Generalizare

Din cele tratate vedem că postul este abținerea de la mîncăruri și băuturi pentru un timp limitat în scopul cînstirii lui Dumnezeu, prin restabilirea armoniei dintre trup și suflet și slujirea semenilor.

VII. Aplicarea (Înceierea)

Biserica a stabilit mai multe forme de practicarea a postului: 1. Ajunarea totală, cînd nu mîncăm și nu bem nimic toată ziua. 2. Postul uscat. Postul obișnuit, cu mîncarea de post, adică oprirea de la carne, vin, lactate, ouă și grăsimi animale.

Sînt cazuri cînd Biserica acordă dezlegare de la post. În această categorie intră copiii sub 7 ani, bătrîni peste 70 de ani, bolnavii, cei ce exercită o muncă grea, ca și cei ce călătoresc drum lung și obositor. Dacă însă din acestea sau din alte pricini, credincioșii nu pot ține postul trupesc, de postul sufletesc nu poate fi scutit nimeni. „Deci așa să postești: — spune un Sfînt Părinte — ferește-te de orice cuvînt rău, de orice faptă rea și curățește-ți inima de toate desertăciunile”.

LITURGHIE

Pentru HOREA, CLOȘCA și CRIȘAN

Bat clopote cu limbi de foc și buciom
Să ne-adunăm acolo cu luare-aminte
Pe Dealul Furcilor pentru cuminecare
Cu trupurile celor sfîrtecați în cele sfinte

În soare îmbrăcate grînele în vară
Așteaptă jertfa lor din sînge și din rouă pînă
Luceafărul de dimineață o ridică
Și o coboară tremurînd în apa din fîntină

Inel de logodire tînuită dintre noapte-zi
Pentru cerscul Mire unde-I stau de veghe
Și îngerul în alb și vulturul din creste
Și bourul și leul care țin cununi perechi-pereche

Cînd harul de lumină se revarsă
Pe culmi, în codri, peste mări și-n treaga-mpărăție
În freamătul de bucurie-al Învierii
La Alba se slujește Sfînta Liturghie

Pr. Ioan Ionescu

Preoți ortodocși români: . . .

(Continuare din pag. 1)

din Spălnaca au dus conscripția la comisariat, iar pr. Negru din Cetatea de Baltă lista celor din Sîntămăria. Au completat formulare tip de înscriere preotul din Doștat, protopopul din Alba Iulia și clericul Vasile, fiul preotului din Galda de Sus.

Amploarea înscrierilor în armată a dus la sistarea lor. În legătură cu acest fapt un raport oficial consideră pe preoți „corifeii mișcării”. Pentru orice tulburare ce se va isca de acum înainte, raportul face răspunzători pe „popi”.

După sistarea înscrierilor agitațiile au continuat, deși s-au primit ordine de liniștire a populației. Preotul din Orăștioara, în fața comitetului suprem, prin atitudinea și vorbele sale a atînat spiritele păstorilor săi, fapt pentru care i s-a cerut pedepsirea.

Aportul deosebit al preoților se remarcă în desfășurarea răscoalei. În 31 octombrie moșii s-au adunat în biserica din Mesteacă. După Sf. Liturghie, Crișan comunică mulțimii că Horea are poruncă de la împărat să conducă pe români la Alba Iulia să primească arme. Preotul Ianăș Cazan confirmă cele spuse de Crișan. După jurămîntul celor prezenți, preotul le-a binecuvîntat călătoria.

La indemnul lui Crișan, la 1 noiembrie, țărani aveau să se întilnească în satul Curechi. Noaptea, autoritățile au încercat arestarea lui, dar fără rezultat. Marți, 2 noiembrie, Crișan adună pe țărani în biserica. Cum drumul spre Alba Iulia era închis, îi îndeamnă să pornească la pedepsirea nobililor din Crișior. Aci a activat pr. Constantin Turcin zis Costan, care, împreună cu pr. Gheorghii Nicula din Albac, a făcut parte din căpitanii lui Horea.

De acum răscoala ia proporții. Din Crișior țărani se îndreaptă în diferite direcții din Zărand. Pr. Avram din Uibărești, din turnul bisericii îndeamnă pe răsculați să nu se lase intimidati.

Din Zărand răscoala se întinde pe Mureș în jos. Între răsculații din Seliște (Arad) se numără și pr. Gheorghe al satului. Pr. Zaharia din Bretea Mureșeană este numit „conducător al nelegiuților”.

Pe Mureș în sus, în satul Cioara, nu era străin de mișcare nici preotul satului. În timpul acțiunii vreo patru din cei veniți ar fi stat la el acasă.

După invadarea Cîmpenilor, Crișan cu o parte din răsculați a ținut mai întîi o adunare în biserica din Cărpiniș, unde au hotărît să plece asupra Abrudului.

Răscoala s-a întins pe Arieș în jos spre Turda și Cluj. În satul Bedeleu pr. Gheorghe trase clopotele în semn de alarmă și tot satul se ridică. Spanul din Baia de Arieș numără între agitari și pe pr. Ioan Hași Crișănuț care „umbă din loc în loc și agită poporul”.

Pr. Petru Iancu din Lupșa mărturisește de sosirea lui Cloșca la Mogoș, ca să vestească porunca împăratului ca fiecare om să se ridice împotriva domnilor.

Pr. Gavrilă Sulare din Mogoș, purtînd drept steag o cruce, mergea în fruntea răsculaților în drum spre Crișiu.

Condițiile ultimatumului țarilor dat nobilimii din Deva la 11 decembrie, lasă impresia unei intervenții intelectuale. E vorba de preoții din Crișior: Costan și Dănilă, la care urma să vină răspunsul.

Numele preoților apar și pe actele de împăciuire dintre răsculați și armată. Pr. Ioan Cocan din Pielîșa a dus tratative cu colonelul Ott. Împăciuirea din Valea Bradului a fost semnată de Dr. Piuriu și de preoții Dănilă și Costan din Crișior, în prezența a încă șase preoți.

Văzînd că împăciuirile au fost o înșelăciune a nobililor, țărani se agită din nou. Într-un document se spune că în comuna Daia Pr. Dinu și alții sînt gata să înceapă răscoala; ei așteaptă pe răsculați să intre în rîndurile lor. Punctul cel mai primejdios era în satul Pîntic (Cluj), unde țărani se puseră din nou în mișcare, în frunte cu preotul Vasile. Pr. Iov din Leheceni (Bihor), auzînd citirea unei scrisori de liniștire a

poporului de protopopul din Beiuș, a strigat: „Să-i aducă Dumnezeu, că dacă mai bine nu o fi, nici mai rău nu poate fi”.

Analizînd modul de participare a preoților la răscoală, se constată că mulți sînt solidari cu răsculații, adesea înainte mergători, principali agitatori. Alții participă alături de țărani la acțiune. Alții sînt obligați la solidaritate. Abținerile sînt mai dificile și cu atît mai mult împotrivirile. Preoții uniți: Toader din Galda de Sus a fost alungat din sat, iar Avram Suluț din Cărpiniș (Alba) a fost ucis.

În urma înfrîngerii răsculaților la Mihăileni, la chemarea Episcopului adresată țăranilor de a depune armele, n-a răspuns nici preotul, nici parohienii din Arada. Ei nutreau nădejdea învierii răscoalei în primăvară.

La moartea celor 22 de țărani prinși la Binținți (azi Aurel Vlaicu), între care era și Pr. Mihai din Gelmar, a asistat preotul Ioan din Deva, care a rostit numai „Tatăl nostru”.

După sistarea execuțiilor de guvern, nobilimea și-a continuat răzbunările, inclusiv asupra preoților. Pr. Achim din Singirogiu de Pădure este arestat pentru că „amăgește pe români cercetîndu-i noaptea”. Pr. Ioan din Bîrsău este ars în mod barbar cu fierul, iar Anghel din Nojag bătut îngrozitor și jefuit.

Răzbunarea nobililor are ca revers noi agitații ale țărănimii. Se încearcă cu patente de liniștire. Răsculații nu dau ascultare. Preotul din Valea Lungă calcă în picioare patenta Guvernului. Satul Ernea s-ar fi înțeles cu preotul să facă rugăciuni ca răsculații să vină cît mai curînd. Preotul agitator din Albești este căutat, în locul lui este arestat soția și copiii. Preoții din comitatele Tirnava și Făgăraș string bani pentru călătoria lui Horea la împărat. Se ordonă sistarea colectei și arestarea lor. Într-un raport oficial se afirmă: „popii români din Ardeal toți să fie spînzurați, că ei fac ticăloșiile cele mai multe”.

Justificîndu-și poziția, nobilii acuză pe răsculați și pe „popii lor pentru nelegiuțele lor amăgiri”. Ei cer „să se pedepsească exemplar pe popii români” care au împins plebea să se răscolească; în caz de reîzbucnire a răscoalei și preoții „să cadă sub osînda morții”, iar cei din Cluj arată că înclinațiile „plebei românești spre răzvrătiri le stimulează popii ei”. Și conscripția militară este „pornită tot din indemnul popilor”. Într-o adresă către cancelarul alic din 5 I 1785 se face precizarea că „popii îndeobște sînt cei mai mari alăturați și înainte mergători, ei au făurit această răscoală”. Împotriva acestor „mentorii principali” să se ia toate măsurile necesare.

Cei doi căpitani au fost împărțaiți de Pr. Nicolae Rațiu din Alba Iulia, care în prealabil le-a scris la amîndoi testamentul. Horea „iartă pe cei ce i-au prins”, iar Cloșca „lasă ca popa Vasile să-l pomenească”.

În drum spre locul de execuție au fost duși separat, fiecare fiind însoțit „de un preot neunit”.

Și viața multor preoți a avut un epilog dureros. Au fost închiși, anchetați sau alungați din parohii. Alții întemnițați sau uciși: Ianăș Cazan, Mihai din Gelmar, decapitat la Deva, Costan din Crișior, Gheorghe din Bedeleu, Lupu din Zam (Humedoaara), Antonie din Lupșa (Alba), Ionuț din Căcuel (Mureș). Pedepsele aplicate preoților au făcut ca într-un document de epocă să se păstreze mențiunea: „Puțini preoți români sînt în Ardeal, care să nu merite teapa”.

*

Din expunerea de mai sus rezultă cu evidență participarea multor preoți ortodocși la răscoala din 1784, în perioada agitației, a desfășurării și a reprimării, ca și în ultimele clipe ale conducătorilor ei.

Preoții menționați și alții necomemnați de istorie, rămîn pentru noi și urmașii noștri modele grațioase și vrednice de urmat în slujirea Bisericii, a Patriei, a neamului și a poporului în drumul lui spre unitate națională, pace, progres și fericire.

ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII

SIBIU

● Vineri, 2 noiembrie 1984, I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului a vizitat biserica-monument istoric din Avrig, prot. Sibiu, căreia i s-au făcut reparații capitale și a cărei veche pictură a fost restaurată, atât cea din interior cât și cea din exterior. Credincioșilor adunați în sf. biserică I.P.S. Sa le-a adresat un cuvânt de învățătură legat de marele fiu al Avrigului, Gheorghe Lazăr, cât și de pericopa evanghelică citită în Duminică precedentă, C. pr. R. Constantinescu, paroh local, a fost distins și hirotesit „iconom stavrofor” pentru munca depusă pe teren pastoral și gospodăresc.

● Duminică, 4 noiembrie 1984, I.P.S. Mitropolit Antonie a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în catedrala mitropolitană din Sibiu, în cadrul căreia, la momentele cuvenite, a hirotonit întru preot pe C. diacon D. Pușcariu pentru parohia Tohanul Vechi II, prot. Brașov, și întru diacon pe tânărul teolog V. Sicoe. La priceasnă I.P.S. Sa a tălmăcit pericopa evanghelică și anume Parabola cu bogatul nemilostiv și sâracul Lazăr, insistând asupra destulului omului în această lume și în eternitate.

● În zilele de 8—10 noiembrie 1984, I.P.S. Mitropolit Antonie a făcut o călătorie în Austria la invitația Asociației Pro Oriente care, cu prilejul împlinirii a 20 de ani de existență i-a conferit I.P.S. Sale titlul și diploma de Membru de onoare al conducerii Asociației. S-a mai acordat acest titlu S.S. Patriarhului Șenuda al Bisericii Copte din Egipt, I.P.S. Mitropolit Filaret de Minsk, I.P.S. Mitropolit Damaschin al Elveției ș.a. în prezența Președintelui Republicii austriece Rudolf Kirchsleger, a Cardinalilor Willebrands și König.

● Duminică 11 noiembrie 1984, I.P.S. Mitropolit Antonie a participat la slujba religioasă la capela ortodoxă română din Viena unde a vorbit credincioșilor și a luat parte apoi la o întâlnire cu colonia română din acest oraș.

● În zilele de 11—12 noiembrie 1984, I.P.S. Mitropolit Antonie a participat la lucrările Sinodului Permanent al Bisericii Ortodoxe Române la București.

● În ziua de 29 septembrie 1984 Prea Sfințitul Episcop-vicar Lucian Făgărășanul a vizitat parohia Dumbrăvița, prot. Brașov. În această parohie este șantier de pictură, biserica pictându-se din nou în tehnica frescă.

● În ziua de 7 octombrie 1984 P.S. Sa din incredințarea I.P.S. Mitropolit Antonie a oficiat Sf. Liturghie și slujba de resfințire a bisericii din parohia Veseud, prot. Sibiu. Cu acest prilej a ținut un cuvânt de învățătură adecvat momentului. La Sf. Liturghie a luat cuvântul și a participat și pastorul luteran Georg Helmut, scoțind în evidență în cuvântul său bucuria de a fi prezent la această ceremonie și bunele relații care există în cadrul ecumenismului local între slujitorii și credincioșii parohiilor ortodoxă și luterană din Slimnic-Veseud.

● La data de 14 octombrie a.c. P.S. Sa a participat la Sf. Liturghie în biserica parohială din com. Țichindeal, prot. Agnita. Cu acest prilej s-a sărbătorit și hramul bisericii din această parohie. În cuvântul său P.S. Sa a vorbit despre cinstirea Cuvioasei Paraschiva în Biserica Ortodoxă Română unde se află sfințele ei moaște.

● La data de 22 octombrie 1984 P.S. Sa Lucian Făgărășanul a vizitat parohiile Sf. Treime-Tocile, Sf. Nicolae și Muzeul Sf. Nicolae Șchei-Brașov. În parohiile vizitate P.S. Sa s-a interesat de bunul mers în vederea pastorației și lucrării bisericesti în general. Tot în aceeași zi P.S. Sa a vizitat parohiile din localitatea Feldioara și Hălchiu, prot. Brașov.

● În ziua de 23 octombrie P.S. Sa a vizitat parohia ortodoxă română din Or. Victoria, prot. Făgăraș. Bisericii parohiale i se fac pregătirile pentru pictură.

● La data de 26 oct. a.c. ziua Sf. Dimitrie, P.S. Sa a participat la Sf. Liturghie în biserica parohială Cornățel, prot. Sibiu. Cu acest prilej a ținut un cuvânt de învățătură despre Sf. Dumitru Izvoritorul de Mir și despre cinstirea Sf. Dimitrie cel Nou de la București.

● În ziua de 28 oct. a.c. P.S. Sa a participat la Sf. Liturghie în biserica parohială din localitatea Șura Mică, prot. Sibiu.

● Simbătă, 8 septembrie, P.S. Episcop Emilian a săvârșit slujba binecuvântării bisericii monument istoric din Moglânești-Toplița, după care a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă rostind un bogat cuvânt de învățătură.

● Duminică 9 sept., P.S. Episcop Emilian a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în parohia Corbu, prot. M. Ciuc și a rostit un ziditor cuvânt de învățătură pe marginea pericopei evanghelice.

● La Praznicul Înălțării Sf. Crucii — 14 sept., ierarhul a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă la biserica din Lupșa, prot. Cîmpeni. Cu acest prilej P.S. Sa a rostit un cuvânt de învățătură despre cinstirea Sf. Crucii. A fost hirotonit întru diacon candidatul la preoție Vasile Popoiu.

● Duminică 16 sept. P.S. Episcop Emilian a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în parohia Baia de Arieș — prot. Cîmpeni, hirotonind întru diacon pe candidatul la preoție Nicolae Cioară. P.S. Sa la momentul prediciei, a rostit un bogat cuvânt de învățătură.

● Simbătă 22 sept., P.S. Episcop Emilian a săvârșit slujba vecerniei în filia Mesentea, parohia Galda de Jos, prot. Alba Iulia și a rostit un cuvânt de învățătură.

● Duminică 23 sept. P.S. Episcop Emilian a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în parohia Lipoveni-Alba Iulia, rostind un bogat cuvânt de învățătură pe marginea pericopei evanghelice. La momentul potrivit în timpul Sf. Liturghii, P.S. Sa a hirotonit întru preot pe C. diacon Nicolae Cioară, pe seama parohiei Hădăreni — prot. Luduș.

● Duminică 7 oct., P.S. Episcop Emilian a săvârșit slujba sfințirii bisericii cu hramul „Sf. Arh. Mihail și Gavril” din parohia Mihail, prot. Aiud și apoi Sf. Liturghie arhierescă cu care ocazie P.S. Sa a rostit un ziditor cuvânt de învățătură; a binecuvântat și felicitat pe credincioși pentru jertfa de împodobire și înfrumusețare a bisericii.

● În perioada 8—12 oct., la Centrul Eparhial sub directă îndrumare a P.S. Episcop Emilian s-a desfășurat a zecea serie a cursurilor de îndrumare misionară de scurtă durată cu 30 preoți din Eparhie.

● Duminică 14 oct. P.S. Episcop Emilian a vizitat bisericile din parohiile Vingard, Ghirbom, Straja, Hăpria, dînd îndrumări preoților pentru păstrarea, conservarea și înfrumusețarea sfinților lăcașuri, iar credincioșilor — statornicia în dreapta credință.

● Marți 16 oct. P.S. Episcop Emilian a vizitat șantierul de pictură de la parohia Partoș — prot. Alba Iulia și șantierul de la biserica din parohia Bărbant, iar în ziua de 17 oct. P.S. Sa a vizitat șantierul de reparații a bisericii de la Oașa (Munții Sebeșului), prot. Alba Iulia, dînd îndrumările cuvenite.

● Simbătă 20 oct., P.S. Episcop Emilian a făcut o vizită canonică în parohia Sărmășel Sat, prot. Luduș, unde s-a săvârșit slujba vecerniei în prezența P.S. Sale.

● Duminică, 21 oct., ziua de canonizare și pomeneire a Cuvioșilor Mărturisitori Visarion, Sofronie și Muc. Oprea, a fost închinată de P.S. Episcop Emilian credincioșilor din parohia Dîmbu, prot. Luduș, oficiind binecuvîntarea bisericii îmbrăcată în pictură tradițională, cu care prilej P.S. Sa a ilustrat viața și activitatea mucenicească a Sfinților ardeleni. În timpul Sf. Liturghii P.S. Episcop Emilian a hirotonit întru preot pe C. diacon Vasile Popoiu pentru parohia Sîntu, prot. Reghin.

● Între 23 octombrie și 1 noiembrie a.c. s-a desfășurat conferința preotească la cele opt protopopiate din Eparhie, P.S. Episcop Emilian fiind prezent la cinci conferințe. În cadrul conferinței de la prot. Alba Iulia din 23 oct. P.S. Episcop Emilian împreună cu cei 118 preoți au depus o coroană de flori la monumentul lui Horea și Cloșca din Dealul Furcilor — Alba Iulia.

ORADEA

● Vizitație canonică. — La data de 27 septembrie 1984, P.S. Episcop Vasile a făcut o vizită canonică în parohia Vintere, prot. Beiuș, săvârșind Sf. Liturghie în biserica parohială. Cu acest prilej l-a hirotonit întru preot pe diaconul Ioan Bala, licențiat în teologie, pe seama acestei parohii, făcîndu-i-se acum și instalarea. În aceeași zi, ierarhul a făcut vizite de lucru la parohiile: Sălbăbașu Mic, Holod, Dumbrava, Ripa (din prot. Beiuș), Tinca și Nojorid (din prot. Oradea), dînd îndrumări pentru bunul mers al vieții bisericesti.

● Binecuvîntare de biserică. — Duminică, 7 octombrie 1984, chiriarhul a binecuvîntat lucrările de renovare a bisericii din parohia Cehal, prot. Carei, care a fost împodobită în ultimii doi ani cu o frumoasă pictură în frescă. Preotul-paroh Gheorghe David a fost distins cu rangul de iconom. În drum spre reședință, a făcut o vizită de lucru la sediul parohiei și protopopiatului Marghita.

● Hirotoniri de preoți. — În cursul lunii septembrie 1984, ierarhul a hirotonit întru preot pe următorii candidați: Copăceanu Aurel la 16 septembrie 1984, pentru parohia Luncoara, prot. Oradea; Cristea Sever la 17 septembrie 1984, pentru parohia Picleu, prot. Marghita; Clop Cornel la 18 septembrie, pentru parohia Răbăgani, prot. Beiuș; Lenghel Viorel la 19 septembrie 1984, pentru parohia Chișlaz, prot. Marghita; Marian Ioan la 26 septembrie 1984, pentru parohia Marca, prot. Șimleul Silvaniei; Bala Ioan la 27 septembrie, pentru parohia Vintere, prot. Beiuș; Ghergheles Viorel la 28 septembrie 1984, pentru parohia Pomezău, prot. Beiuș.

● Sfințiri de biserici. — Duminică, 14 octombrie 1984, de sărbătoarea Cuvioasei Paraschiva, P.S. Episcop Vasile a binecuvîntat biserica din parohia Cehal Silvaniei, prot. Zalău, în urma lucrărilor de împodobire cu o frumoasă pictură, în ultimii trei ani. Preotul-paroh Ștefan Vădeanu a fost distins cu rangul de iconom-stavrofor, primind și hirotesia în acest grad.

● Duminică, 28 oct. 1984, P.S. Episcop Vasile a săvârșit slujba de sfințire a bisericii din parohia Bulz, prot. Oradea, în urma unor lucrări de renovare în exterior și de împodobire cu o frumoasă pictură în interior, precum și de înzestrare cu un iconostas nou. Preotul-paroh Ioan Covaci a fost distins cu rangul de iconom, întru care a fost și hirotesit. La toate aceste prilejuri, ierarhul a ținut cite un ziditor cuvânt de învățătură, iar episcopilor li s-au înminat scrisori arhieresti de apreciere și felicitare.

Semnalăm . . . Semnalăm . . .

● Ne-a sosit nr. 3/1984 al revistei Păstorul cel bun (Der gute Hirt) editată de pr. Vasile Florea în localitatea Salzgitter, R.F.G. E plină de vești bune, despre o prezență românească și ortodoxă pe acele meleaguri.

● Volumul de „Documente literare”, George Bariț și contemporanii săi, ajuns la volumul VI conține corespondența acestuia cu Iordache Mălinescu, Nicolae Nițon Bălășescu, Gavril Munteanu și Ștefan Moldovan (București, 1983) Introducerea (p. 70—80) la scrisorile lui Nicolae Nițon Bălășescu (cu numele adevărat Nicolae Belacu, 1806—1880, originar din Hașag, din apropierea Sibiuului) lasă impresia, inexactă, că acest călugăr cernican, prieten al lui Șaguna și oaspete al lui în preajma revoluției de la 1848, ar fi fost tocmai dimpotrivă, un denigrator al său. Cîteva referiri la Șaguna, în scrisorile lui Nițon Bălășescu adresate lui G. Bariț, evident laudative, deși într-un stil nu totdeauna coerent, sînt întoarse pe dos și se scot din ele concluzii față de care Nițon Bălășescu ar roși!

Așa, în scrisoarea din 16/28 oct. 1846, Bălășescu laudă faptul că Șaguna „s-a pus să facă îndreptări în cler” și dă multe exemple. Arată apoi că guvernul trimite toată corespondența pe numele lui Șaguna și că de fapt nimeni, nici „Gubernia”, nu face nimic cu privire la Biserica neunită țără să-l întrebe pe Șaguna. Bălășescu exclamă: „Asta e mult!” Apoi arată că după întoarcerea de la Dietă, Șaguna a primit vizita comandantului orașului, apoi a ofițerilor, apoi a contelui, apoi a grozului Nádajdi, ceea ce arată că de onorat era mitropolitul și de ce mare autoritate personală se bucura. Bălășescu încheie: „Cu un cuvînt, are mare vază la cei mari, este mult recomandat de sus, aceasta poate să ne fie de folos” (p. 131). Aceeasi admirație față de Șaguna se poate vedea și în scrisoarea lui Bălășescu din 30 nov. 1846 în care acesta îi laudă talentul diplomatic și faptul că „este jurist bun” (p. 136).

Într-o scrisoare din 3/15 ian. 1847, Bălășescu îl descrie astfel pe Șaguna: „s-a deosebit de toți de mînt, de înțelepciune, de bunăvoință și, ce e mai mult, aceste calități laudabile ale dînsului [sînt] cunoscute tuturor. Monarhul nostru și toți dragății Guberniului, mari și mici, i-au dăruit toată încredințarea în lucrările sale, lucru de foarte mare laudă pentru dînsul, dar totdeauna și de bucurie pentru noi, căci dînsul toate acestea le meritează” (p. 143).

Despre atitudinea lui Șaguna față de George Bariț, Bălășescu îi scrie acestuia din urmă: „Dînsul nu înceată către toți protopopii mai virtos a-ți lauda și a-ți recomanda GAZETA. Mai tîrziu poate va face și mai mult” (p. 144). Și în alte scrisori Bălășescu îl numește pe Șaguna „viteaz întru inima sa cea nobilă” (p. 149). E adevărat că într-una din scrisori arată că s-a certat într-o seară cu Șaguna și, la supărare, spune că e gata să-i zică unele lucruri neplăcute (p. 158), dar în scrisorile următoare redevine același admirator de mai înainte.

Ei bine, ce reține din toate acestea Introducerea din volumul de care ne ocupăm? Că Șaguna conduce de o manieră dură, șocantă (pentru că face ordine în viața bisericii); că s-a substituit Consistoriului, (pentru că primește corespondența pe numele său și e onorat de oficialități); că e șiret și oportunist, că e cumplicat prigonitor al lui Bariț (p. 76).

Toate sînt puse pe seama lui Bălășescu, ca fiind extrase din „portretul aproape magistral” pe care acesta îl face lui Șaguna! Introducerea laudă „personalitățile transilvănene” ale vremii — pe Moise Fulea și Ioan Moga, contracandidații lui Șaguna la alegerea de episcop de la 1 decembrie 1847, de la Turda. E drept că aceștia doi au avut mai multe voturi decît Șaguna, și că Viena l-a preferat pe Șaguna, dar Nițon Bălășescu nu și-a arătat limpede preferința pentru ei. Într-o scrisoare laudă cuvîntarea pe care Șaguna și-o pregătise în vederea alegerii („este faină” p. 149) și apreciază faptul că se aliază cu tineretul și folosește în cuvîntarea sa cuvinte „à la Lauriani”, culese din Gazeta lui Bariț: ocaziune, perfecțiune, năciune, objept, proiect etc. Că Bălășescu e și malițios unori, e firesc. Era un temperament liber, critic, nereținut, asta se știe. Și-apoi maliția nu înseamnă aici neapărat dezaprobare sau condamnare. Îi admiră tactica. Pe cei doi, Bălășescu îi numește într-o altă scrisoare: „blăstămății Fulea și Moga” (p. 168) Introducerea reține însă „șiretenia și oportunistul” lui Șaguna (p. 76).

Introducerea îl mai acuză pe Șaguna, deși Bălășescu nu se ocupă de aceasta deloc, că a fost prigonitorul alfabetului latin, așa „încît Sibiul va rămîne ultima enclavă a scrierii chirilice din România (pînă prin 1912)”. Negru pe alb, la p. 76, deși se știe că „Telegraful Român”, întemeiat și condus de Șaguna (nu apărea nimic fără să îi citeț el înainte, fiecare cuvînt), folosea literele latine încă din 1861 (în nr. 23), iar cu nr. 46, anul X, 10 iunie 1862, s-a dat semnalul abandonării complete a cirilicelor. Autorul Introducerii știe (dacă pe toate le știe așa, ne-am lămurit!) că acest lucru s-a întîmplat numai peste 50 de ani, adică în 1912! Într-o notă, la p. 150 autorul ei scrie: „Șaguna se va dovedi cel mai retrograd, în legătură cu marea problemă a ortografiei și limbii române.” A scrie în felul acesta, ar putea fi calomnie, dacă n-ar fi lipsă de informație!

Dar cu aceasta nu s-a terminat nedreptul portret pe care autorul Introducerii îl face lui Șaguna. Tot negru pe alb, el îl numește pe Șaguna, un „tînăr aproape străin” (ce va fi însemnînd acest „aproape?”) care pur și simplu „nu știa românește” (p. 77); deși Introducerea spune că își scrisese cuvîntarea în românește, chiar folosind cu pricepere și cu „șiretenie”, și din „oportunist”, cuvintele care plăceau avangardei române a timpului! Atunci cum vine cu „nu știa românește?”

A fost o vreme cînd meritele lui Șaguna, de tribun național și părinte al Transilvaniei, au fost trecute sub tăcere, sau răstălmăcite, mai ales de dușmanii săi și ai românilor, dar cartea și notele care introduc sau explică scrisorile lui N. Bălășescu, din care am citat, e tipărită în 1983.

Să sperăm că e vorba doar de lipsă de informație.

● A apărut o carte fascinantă în colecția „Idei contemporane”: PRIMELE TREI MINUTE ALE UNIVERSULUI, de Steven Weinberg (București, 1984, 216 p.). Odată cu ea, trebuie citită, din aceeași colecție, și cartea lui A. Kastler: ACEASTĂ STRANIE MATERIE.

● Revista „Flacăra” (nr. 32, 1984, p. 18) publică patru poezii adevărate, frumoase, de Grigore Vieru.

ANTONIE P.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Lucian Făgărășanul, Episcop-vicar — vicepreședinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Prof. Dr. Aurel Jivi — redactor adjunct; Arhid. Gheorghe Papuc, Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu — membri; tehnoredactor: Diac. Ezechiel Oancea; corector: Pr. Vartolomeu Constantinescu.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10376 presfir București, Calea Griviței nr. 64—66